

För dyrt och allt närmare vägvalet

Av Olof Santesson

Planen förutsatte inget avbräck i Tchad. Det skulle inte alls ha funnits några hinder för EU att i mars ha en brigadstyrka på plats nära gränsen till Darfur för att säkra transporter och skydda flyktingläger, med ett svensk-finskt kompani av amfibiesoldater som snabbreaktionsstyrka. Det hade varit ett handfast bevis på att svensk militär mitt i all hopplös kostnads-kris klarar att sätta in marktrupp i en hård krismiljö.

Men först fick unionen ett stycke in i februari skicka ”specialförband”, bland dem svenskar, som förtrupp. Just när EU hade samlat sig till en slutgiltig insatsorder för hela styrkan bröt ju verkligheten in med en rebellrörelse som från öster trängde rakt igenom där våra ”marines” kunde ha funnits. Inom bara några dagar pågick strider mitt inne i huvudstaden N’Djamena. I sista stund tvingades unionen hastigt bryta tilltransporten av några tidiga förband innan den ansågs möjlig igen. Det var snöpligt – men gav å andra sidan förnyade möjligheter till överväganden här hemma om hur och varthän ett ekonomiskt pressat, för att

inte säga sammanpressat, svenskt försvar kan töja sig. Inte minst en halvt oengagerad allmänhet borde ha något att tänka på.

Nu visade det sig också att det till sist klämdes fram ett anslag för 3 månader svensk närvaro med full styrka i Tchad. Hur som helst får fredsförband svårt att verka under regnperioden, som börjar i juni.

Rebellerna i Tchad hade bråttom att förekomma en internationell insats som de uppfattade som ett stöd för regeringen i N’Djamena. Om/när den politiska kartan i Tchad än en gång ritas om återstår det att se om förutsättningarna för EU-uppdraget ändras.

I efterhand kan det förefalla som om man i Bryssel var väl sangvinisk när man gjorde upp med regeringen i N’Djamena om en krisoperation. Tchad har inte utvecklats gynnsamt sedan självständigheten från Frankrike 1960. Upptäckta naturtillgångar har ökat landets geostrategiska och -ekonomiska betydelse, men vinsterna har inte kommit folket tillgodo.

Bakom en fasad av demokratiska val

har militära kuppleddare avlöst varandra¹ och brott mot mänskliga rättigheter hör till vardagen. Diktaturens stabilitet var mest skenbar. Men ingen inom EU motsatte sig högljutt planeringen av en insats omfattande 3 700 under operativ ledning av en irländsk general vid den franska staben i Mont Valérien utanför Paris.

Den franske presidenten Sarkozy har visserligen hävdad att hans regering inte tänkte stödja några afrikanska tyranner. Men han kunde inte stå på sig. För Frankrike med gamla intressen i Tchad vägde det tyngre med behovet att stödja president Idriss Déby som en motpol mot den ännu värre regimen i Sudan.

Att internationella insatser på detta sätt skulle tjäna som inslag i maktbalanspolitik i Afrikas öknar är inget man har talat högt om. Nyhetsmedier i åtminstone vårt eget land har knappast rapporterat om något sådant sammanhang. Man har inte sett vad vi skulle kunna dras in i. Det har kanske inte heller regeringen och försvarshögkvarteret. Men utrikesminister Carl Bildt med sina goda kontakter och insikter borde ha varit insatt i förutsättningarna.

Närvaron i N'Djamena av bortåt 2 000 soldater från Frankrike, som i snart ett halvt sekel har stöttat dem som för tillfället råkat vara vid makten, avskräckte inte de rebeller som angrep för att störta Déby. Fransmännen inskränkte sig till att evakuera européer från stridsområdet. Men hade

beslutsfattarna i Bryssel medvetet tagit risken att en internationell fredsstyrka kunde dras in i riktningen av ett försvar av regeringen/diktaturen mot upprorsrörelser, (counter insurgency, COIN)?

Det är något som trettio år efter Vietnam har kommit tillbaka i militärt medvetande efter erfarenheterna i Afghanistan och Irak. Vart den amerikanska armén och marinkåren med sin nya *Counterinsurgency Field Manual* är på väg har folkrättsexperten Cecilia Hellman nyligen redovisat i *Vårt Försvar*.² I Sverige finns ingen regelbok i ämnet.

Hur kommer svenska folket och massmedier att reagera på egna förluster och/eller – ännu värre – om de våra skjuter på, och skjuter ihjäl, män, kvinnor och barn?

Har någon i försvarsetablissemangen i budgetstressen ens tänkt tillräckligt mycket på innebörden av kravet på att Sverige skall delta även i svåra uppgifter? Tänkbara fiender förefaller bara allmänt definieras som dem som hindrar våra insatser och/eller skjuter på oss. Det kunde ju i värsta fall medföra att svensk trupp får till motståndare gerillasoldater som åtnjuter större internationell (och svensk) förståelse än den regering som står för värdskapet åt insatsen.

Det kan vara besvärande nog att Sverige måste hålla för örönen i fallet Afghanistan, när exempelvis Kanada hotar att dra sig ur om inte andra länder gör mer för att militärt

1 Om tidigare strider i Tchad, se Åselius, Gunnar: *Slagfälten efter 1945, del 2*, s 402-411, Medströms bokförlag, Värnamo 2007.

2 Hellman, Cecilia: "Folkrättens fall och uppgång," *Vårt Försvar* nr 4/2007.

stabilisera läget. Svenskar – och norrmän och andra – som verkar för fred och välfärd deltar inte i NATO:s strid. Men de kunde ju i ett förvärrat läge till sist riskera att behöva gå in för att i sin landsända försvara regeringen Karzai? Räcker det med att han åtnjuter mer sympatier i ett historiskt ohanterligt land än talibaner och al Qaida för att vi skulle kunna behöva leva med militära förluster? Den Afghanistandebatten har vi inte riktigt sett i Sverige

Nej, vi tänker hellre i generiska termer. Litet eufori har nog också väckts av den för våra förhållanden häftiga ansträngningen att skapa en svenskled EU-stridsgrupp, NBG (Nordic Battle Group).

Luften hade just börjat gå ur en organisation som på vägen till ett sk nätverksbaserat försvar hade blivit en skugga av sitt gamla jag (i varje fall armén). Nu fick Försvarsmakten en uppgift som tycktes ge ett syfte åt den rasering av gamla värden (operativa förband) som man höll på med. Själva satsningen var inte fy skam. Som ensam småstat tog Sverige på sig en ledartröja som annars bara militärt mer framträdande EU-länder bar i skapandet av inalles tretton ”battle groups”.

Med NBG fick vi vårt första förband på hemmaplan av anställda soldater, låt vara för ett begränsat antal år, lett av ledamoten brigadgeneral Karl Englebretson. Ett andra liknande förband skapades vid 1. amfibieregementet. Ur det sammansattes det svenska bidraget till Tchadstyrkan, lett av ledamoten överstelöjtnant Peder Ohlsson.

Båda enheterna får betraktas höra till det

vassaste försvaret inom den av statsmakterna krympta budgetramen vilka kan ställa upp efter ”elitförbandet” SSG (Särskilda Skyddsgruppen), och det har bidragit till föreställningen att vi nu är redo för något mer krävande än femtio års fredsbevarande missioner.

Amfibiekompaniet förknippas nog av många med kustjagartraditionen inom det tidigare kustartilleriet. Och Englebretson försäkrar i en intervju i *Artilleri-Tidskrift* (4/2007) att NBG ”absolut” motsvarar hans förhoppningar om hur förbandet bör se ut. Särskilt tar han upp vikten av tillgång till indirekt bekämpning. Som exempel nämner han att ”när vi genomförde en övning med 14 sensorer, i form av artlokradar, spaningskompani, UAV med mera i samverkan med tungt finskt artilleri och Close Air Support (CAS) hade vi eld i målet i rätt tid och med rätt graderad verkan”.

Englebretson säger att han ”nu” har insett att den indirekta elden ”hör hemma i fredsskapande eller fredsframtvängande operationer”. Men haubits 77 passar inte in i ett lättroligt koncept. I NBG får generalen på marken nöja sig med granatkastare. Svenska artillerister hoppas mycket på en framtid systemet Archer, trots att inget någorlunda jämförbart land har skrotat lika mycket som Sverige av sitt fältartilleri.

De två artilleribataljoner som finns kvar i markstridsförbandens ”insatsorganisation” bland inalles 27 svenska bataljoner (10 manöver- och 17 stödjande) lär av inte minst budgetskäl näppeligen ha någon imponerande beredskap. Vi har sedan sekelskiftet ”inte haft råd” att skapa något

som påminde om den militära svenska forntidens repförband, enligt planerna användbara inom 96 timmar.

Skulle Sverige av någon anledning på kort sikt vilja höja garden hemmavid finns några gripbara enheter endast i SSG och inom NBG och bland amfibiesoldaterna – om de inte är ute på uppdrag. Plus hemvärnet, 30 000 man, av allt att döma på väg ned mot 15 000.

Hur illa det än verkar vara med försvarspengarna har många inom försvarssektorn ändå glatt sig åt att kvaliteten trots den korta utbildningstiden har varit sådan att Sverige åtnjuter respekt i omvärlden för sina fredsinsatser. SSG skötte sig föredömligt i en Afrikaoperation. Och vid exempelvis oroligheterna i Kosovo 2003 skiljde svenskarna med vissa förstärkningar ut sig fördelaktigt mot flera andra länders kontingenter.

I det senare fallet rörde det sig trots risker och upplopp om traditionell verksamhet. Vintern 2008 har bortsett från SSG svensk trupp inte slagits samlat i väpnad strid i bataljon eller ens kompani på det halvsekel som snart har gått sedan striderna i Kongo. För fyra år sedan skrev i Akademiens tidskrift chefen för ett skyttekompani, prioriterat som förstärkning i Kosovo, att detta vid en validering inte höll måttet.³ Sådant borde vara ett varningstecken inför de svårare uppdrag som politiker och högkvarter litet frejdigt talar om.

Minnet verkar vara kort vad det gäller både avsikter och tillgängliga resurser. Låt oss komma ihåg hur det var sommaren 2006, för ett och ett halvt år sedan, efter Israels misslyckade krig i Libanon. En internationell styrka skulle förstärkas av EU, och Sverige bidrog inte med några markförband utan endast med en korvett. Landets största morgontidning hörde till de kritiska.

”Inga minröjare, inga sjukvårdsförband, inga kulturellt kompetenta skyttesoldater – inget av det som Sverige är erkänt bra på i internationella sammanhang. Det är för sorgligt att vi inte kan backa upp denna diplomatiska möjlighet med en militär insats som gör skillnad.”⁴

Dåvarande utrikesministern Jan Eliasson förklarade att ingen trupp fanns tillgänglig. Statsministern Göran Persson ansåg att mandatet var för svagt och uppgiften för farlig. Intressant nog var det endast generallöjtnant Jan Jonsson som sade att ”pengarna hade tagit slut”.

Ingen kan gärna kalla dagens ekonomiska situation bättre efter Försvarsmaktens larmsignal in på nyåret: man måste snabbt skaka fram 1,5 miljarder genom sparisatser och tillstånd att flytta över pengar från materielanskaffning till den löpande verksamheten.

Saker hade blivit dyrare än man hade tänkt sig och budgeterat för. Vi har hört det förut från högkvarteret. Mycket har

3 Wester Dahl, Fredric: ”Beredskapsförband till Kosovo – värdering av stridsförmåga”, *KKrVAHT*, 1. häftet 2004.

4 *Dagens Nyheter* 2006-08-16.

tydligt inte blivit bättre trots energiska avstamp, mycket räknande och en civil generaldirektör till ÖB:s hjälp. Det finns inte tillräcklig kontroll över utgifterna, inte nödvändig ledning och kanske ingen överdriven åtljudnad. Alltför mycket har blivit alltför dyrt, såsom löner och pensioner. I det senare fallet förefaller uppsikten över hur villkoren uppfylldes för dem som fick avgå vid 55 års ålder ha varit svag, för att inte säga obefintlig.

Anmärkningsvärt dyr är fortfarande administrationen. Försvarshögskolan har visserligen färre kursdeltagare än tidigare, och även på andra håll har inskränkningar nog påbörjats sedan ledamoten Peter Lagerblad hösten 2005 presenterade sparbetingen i sin försvarsförvaltningsutredning. Men det var mer som skulle ske.

Uppgiften var att försvaret genom en ändrad, d v s bantad, myndighetsstruktur skulle få loss 2,1 miljarder för att få råd med NBG. Men hur mycket har lyckats av detta eller ens på allvar startat? En granskning utförd av *Svenska Dagbladet* visar enligt ledamoten Mikael Holmström att vad som har budgeterats för insatsstyrkan inte har räckt. ”Stridsgruppen med 1 570 anställda soldater har ställt försvaret inför flera oväntade krav och drar över med 312 miljoner kronor”, skriver han.⁵

När EU började tala om stridsgrupper blev det minsta manöverförband man kunde tänka sig för självständiga stridsuppgifter en förstärkt bataljon (motsvarande vad som nyss förutsatte en division

eller åtminstone brigad). Med stödförband skulle en sådan styrka komma upp i cirka 1 500 man. NBG omfattar nu 2 750 man.

Det rör sig om nära nog en fördubbling, och för varje tillskott finns förvisso många goda argument. Men alla utgifter behöver prövas. Man har svårt att tro att någon i högkvarteret från ÖB och nedåt har kunnat eller velat hålla emot när Engelbrektsen har funnit nya stridsgruppsbehov att tillfredsställa. NBG är Försvarsmaktens paradförband och det som ger många inom organisationen luft och framtidshopp, ändå måste nog i ljuset av det militära försvarets ekonomi frågan ställas vad som är rimligt överkomligt.

Nu blir priset inställda övningar, treterminssystemet som skulle ge oss den nya världens välutbildade soldater och förband naggas, anställda soldater kan komma att avskedas tidigare än tänkt, och marinen får nya problem med *Visby*-korvetterna, som redan hotar att bli en försenad flermiljardmiss.

Arbetet på NBG har blivit en av omvärlden uppskattad men dyr pionjärinsats. Med sin enda bataljon är insatsstyrkan uppenbart inte avsedd för storstrid. Den kan nyttjas i mer måttliga kriser med risk för väpnade motsättningar, och den skall kunna sättas in ensam i krishantering eller för att avlösas av en större EU-insats.

Ännu i skrivande stund, i februari, har vi ingen aning om huruvida EU kan komma att använda sig av vare sig den nordiska eller den spanska stridsgruppen, som båda

5 Holmström, Mikael: ”Administration gav försvarets kris”, *Svenska Dagbladet* 2008-02-01.

står i beredskap fram till halvårsskiftet. Inget unionsförband sändes till Libanon, och inget stridsgrupp har varit aktuell för insats i Kongo, trots att insatsstyrkor stod i beredskap. NATO har för övrigt inte heller kallat in sin rätt mödosamt framtagna snabbinsatsstyrka NRF (NATO Response Force).

Många har ju tänkt sig att det just är Afrika som skulle bli aktuellt för NBG, men för Tchad blev det en annan lösning med fler bataljonsförband. Kanske missade Sverige möjligheten att sätta in sin NBG-bataljon. Inför den evigt av Sudan förhalade FN-insatsen i Darfur har det heller inte där nåtts samförstånd om någon stridsgrupp från EU-kretsen. Frågan är hur nödvändigt det har varit att hålla den nordiska gruppen i dyr tio dagars beredskap; när det gäller EU brukar det handla om betydligt långsammare tidsförhållanden mellan beslut, operationsorder och verkställighet.

NBG är trots allt också ett tidsbegränsat fenomen. När det är över får statsmakterna och försvaret ta ett djupt andetag inför en ny satsning 2011, om den verkligen kommer att kännas aktuell efter årets erfarenheter. Det är ju så mycket annat Sverige vill göra om pengarna räcker och för att få dem att räcka, i FN, EU och Norden och i NATO:s fredsoperationer.

Agendan tycks nästan bli hur stor som helst. Men småstaten kan inte ensam hantera den nya tidens krishantering. Det är väl förhoppningsvis tänkt att Akademiens avdelningar inom det nu pågående pro-

jektet skall belysa vad olika kompetenser räcker till, avdelning I markstridskrafterna, avdelning II de marina och maritima förutsättningarna, avdelning III förhållandena inom luftförsvaret o s v.

Ett intensifierat nordiskt (och kanske även baltiskt) samarbete har förkunnats på det militära området. Vid Folk och försvarsrikskonferens i Sälen i januari var överbefälhavarna i Finland, Norge och Sverige så överens, att Akademiens styresman enligt egen utsago kände det som ett ”lyft”. Men de ville förstås ha 1,5 till 2,5 procent årliga påslag för att klara ekonomin och lösa sina uppgifter.

När utrikesminister Carl Bildt kring årsskiftet diskuterade säkerhetsfrågor tolkades det av flera i Finland som en signal om något nytt. Några spekulerade i hur långt Sverige ville gå i nordiskt försvarssamarbete och om vi rent av ville se ett försvarsgemensamt Norden som ett alternativ till inträde i NATO.

Sådana reaktioner skall nog åtminstone delvis ses mot bakgrunden av att i Finland lever NATO-frågan, fast folket är minst lika negativt som i Sverige. Finland har ju i skarp kontrast till det officiella Sverige alliansmedlemskap som en option. Frågan diskuterades nyligen i en debattartikel av ledamoten Mats Bergquist, en gång svensk ambassadör i Helsingfors. Han räknar med att ett finskt medlemskap kan bli aktuellt ganska snart efter det finska riksdagsvalet 2011 och presidentvalet 2012.⁶

Man kan bedömer Bergquist ”inte ute-

6 Bergquist, Mats: ”Djupt rotad militär alliansfrihet”, *Svenska Dagbladet* Brännpunkt 2008-02-04.

sluta att Finland kommer att agera som Sverige gjorde 1991 då vi gick före med en ansökan till EU, och således anhålla om NATO-medlemskap snart efter de två valen”. I Sverige kan riksdagsvalet 2010 få betydelse beroende på vilken regeringslösningen blir.

För bilden av NATO blir utvecklingen i Afghanistan mycket betydelsefull enligt Bergquist. Framgång och ett tillbakaträngande av talibanerna skulle ge alliansens nya inriktning vind i seglen. Men om NATO slår till reträtt utan fullgjord mission ”kan alliansen åter bli en territorialförsvarsorganisation utan uppgift – om inte utvecklingen i Ryssland tillhandahåller en sådan”. Bergquist anser hursomhelst att man bör ta med i beräkningen att Finland och Sverige kan gå olika vägar i denna fråga, i alla fall under en övergångstid. Men Finland vill säkert, om man tar NATO-steget, ha sällskap med Sverige.

En öppen ”finländsk” NATO-debatt i det politiska Sverige dröjer, om den någonsin kommer. Ett mer närliggande stridsämne gäller samarbetet i luften med Norge, som i början av februari begärde att Saab skall lämna en offert på 48 nytillverkade Gripenplan.

I Sälen sade norsk statssekreterare att ett köp inte blev aktuellt om Norge skulle stå ensamt inför att köpa den nya versionen av det svenska stridsflygplanet. Förfrågan utlöste ett intesivt utredande inom Saab och i försvarsdepartementet. Det pekar på att

Sverige i något läge kunde komma att satsa på ännu en version av Gripen, som snarast vore ett nytt flygplansbygge! Folkpartiets försvarstalesman Allan Widman tycker i en debattartikel att Sverige under vissa villkor – bl a en halvering av flygvapnet – så snabbt som möjligt bör förbinda sig att anskaffa exakt det antal Super-Jas som Norge beställer av Saab.

Det sannolika är att Norge med sin F-16 fortsätter att köpa amerikanskt, skriver Widman. ”Men när vi står inför ett nytt, fördjupat försvarssamarbete med våra grannar vore det närmast nationellt tjänstefel att inte sträcka ut handen i en av de verkliga knäckfrågorna.”⁷

I vredgad opposition har ledamoten Carl Björemann – tillsammans med sina nya samtalspartner ambassadören Lars Bergquist (bror till Mats) och författaren Karl-Erik Lagerlöf – förklarat att Widmans artikel ”förutsätter att Sverige redan har uppgivit sin neutralitet och befinner sig i intimt samarbete med NATO-landet Norge”. Men ännu starkare reagerar trion mot att utrikesministern i början av året pläderade för en ”uppdatering av Europeiska unionens gemensamma säkerhetsstrategi”.

”Det är tydligt”, skrev de tre, ”att Carl Bildt utgår ifrån att ett nationellt svenskt försvar är obehövligt. NATO är vårt försvar. I samförstånd med försvarsetablissemangen i övrigt har man avskafat vårt ’existensförsvar’. Inte ens i det

7 Widman, Allan: ”Minska antalet stridsflygplan”, *Svenska Dagbladet* Brännpunkt 2008-01-20.

begabbade försvarsbeslutet 1925 gick man så långt.”⁸

Trion fick snabbt ett påhugg av ledamoten Ulf Henricsson i karakteristiskt hårdförstil. Hans retoriska fråga: Skall vi bygga vår framtida säkerhet på egen hand och därmed bli en marginaliserad liten stat i norr till priset av 100 % högre försvarskostnader?⁹ Efter en snabb replik av de tre och ytterligare inlägg hade vi sålunda i februari, med insatser av ett antal ledamöter av vår Akademi, återigen fått igång den haltande svenska försvarsdiskussionen. Bl a hävdade ledamoten Gunnar Åselius¹⁰ att Sverige knappast kunde ställa sig utanför det västliga säkerhetssamarbetet på grund av beklagliga amerikanska folkrättsförbrytelser i ”kriget mot terrorismen.”

Försvarsministern Sten Tolgfors överraskade nog en del med sitt tydliga förord för NATO: medlemskap vore för moderaterna ”naturligt på sikt”.¹¹ I Finland räknade han med att det tidigast 2013 skulle kunna komma till ett avgörande ”med möjligt medlemskap först 2015.”

I ”Utrikesbloggen”, som *Dagens Nyheter*s förre säkerhetspolitiska medarbetare

Bengt Albons har startat, ville ledamoten Ulla Gudmundson föra upp samtalet på ett strategiskt plan och in på NATO. Valet för organisationen står som hon ser det mellan ”integrerad säkerhet” (civila och militära i nära samverkan) och stridsrörelser.¹² För svensk del blir det – medlemskap eller ej – viktigt vartåt NATO går efter det att paktens militära samarbete i Afghanistan i februari antog klara kristecken. Sådant borde engagera även dem som mest fruktar urholkningen av det svenska försvaret och avskyr ”expeditionskårstänkandet”, kanske särskilt dem.

Stridslinjer saknas sålunda inte i den svenska debatten. Var skall Sverige bäst försvaras, hemma eller i olika slags internationellt samarbete?

Huvudinriktningen har sedan sekelskiftet varit det senare, även om ÖB sedan 2007 förespråkar *både och*. Inom Försvarsmakten kan man tycka att val har gjorts, men brister har likafullt påtalats inom NBG. Och från fältet finns skildringar som visar att inte heller de mest påkostade uppgifter ställs i centrum, när försvarets byråkrater gör sig gällande.¹³

8 Bergquist, Lars; Björemann, Carl; Lagerlöf, Karl-Erik: ”Bildt driver en farlig utrikespolitik”, *Svenska Dagbladet* Brännpunkt 2008-02-03. Bildts inlägg om EU:s gemensamma säkerhetspolitik stod på *DN Debatt* 2008-01-02 under rubriken: ”Nu måste vi göra EU till en militär fredsmakt”.

9 Henricsson, Ulf: ”Folket måste göras moget”, *Svenska Dagbladet* Brännpunkt 2008-02-08.

10 Åselius, Gunnar: ”Ingen återgång till Palmes utrikespolitik” *Svenska Dagbladet* Brännpunkt 2008-02-16.

11 Tolgfors, Sten: ”Medlemskap i NATO är naturligt” *Svenska Dagbladet* Brännpunkt 2008-02-16

12 Gudmundson, Ulla: ”NATO:s fokus utanför Europa”, Utrikesbloggen.se, http://www.utrikesbloggen.se/index.php?option=com_content&task=view&id=1035&Itemid=27

13 I skriften *Uppdrag Utland. Militära exempel från internationella uppdrag*, Försvarshögskolan, Institutionen för ledarskap och management, Luleå 2007. Recension i *KKrVAHT*, 5. häftet 2007.

I årets utrikespolitiska deklaration fördubblas budgeten för fredsfrämjande insatser, räknat på åren 2006-2009

Kanske nalkas Sverige ändå den punkt när det överstiger vår förmåga att vidmakt-hålla ens ett principiellt brett försvarsperspektiv. Försvar av territoriet mot ett anfall räknar beslutsfattarna inte med och håller armén på ett minimum. Politikerna oroas av terror och organiserad brottslighet och har på allvar varseblivit miljöhotet.

En väg har till synes oåterkalleligt anträtts bort från existensförsvaret. Men i övrigt handlar ett vägval, om det måste komma, inte i första hand om vilka vapen-

system vi kan tvingas att avstå ifrån. Det gäller hela räckvidden av ambitionerna att verka inom FN, på uppdrag av EU eller under ledning av NATO och samtidigt något litet hemma. Missgrepp kan sätta det svenska anseendet på spel.

Nordiskt samarbete kan lösa praktiska frågor och förbilliga övningar och vapenköp. Till sist framtvings dock vägvalet av vad pengarna räcker till. Där har Försvarsmakten inte bäddat väl för sig.

Olof Santesson var utrikesredaktör i *Dagens Nyheter* 1973–1998, är ledamot av KKrVA